Európsky parlament
2024-2029

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

2026/2070(INI)

11.6.2026

NÁVRH SPRÁVY

o podpore zručností v Únii – príležitosti na odborné vzdelávanie a prípravu v časoch transformácie
(2026/2070(INI))

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajkyňa: Brigitte van den Berg

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....7

PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH.....9

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o podpore zručností v Únii – príležitosti na odborné vzdelávanie a prípravu v časoch transformácie

(2026/2070(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Herningské vyhlásenie o atraktívnom a inkluzívnom odbornom vzdelávaní a príprave pre zvýšenú konkurencieschopnosť a kvalitné pracovné miesta v období rokov 2026 – 2030, ktorú členské štáty prijali 12. septembra 2025,

– so zreteľom na odporúčanie Rady z 24. novembra 2020 týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť[1],

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. marca 2025 s názvom Únia zručností(COM(2025) 0090),

– so zreteľom na odporúčanie odporúčania Rady o ľudskom kapitáli v Európskej únii, ktoré Rada prijala 9. marca 2026,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2021/817 z 20. mája 2021, ktorým sa zriaďuje Erasmus+: program Únie pre vzdelávanie a odbornú prípravu, mládež a šport a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1288/2013[2],

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A10-0000/2026),

A. keďže 34,7 % Európanov získalo diplom v oblasti odborného vzdelávania a prípravy (OVP); keďže 49 % všetkých študentov v EÚ je zapísaných do programu OVP[3]; keďže OVP sa v mnohých členských štátoch považuje za menej hodnotné ako akademické vzdelávanie; keďže študenti a absolventi OVP možno musia v dôsledku tohto rozdielneho vnímania bojovať so spoločenskými predsudkami alebo majú menej príležitostí;

B. keďže EÚ zaznamenáva rastúci dopyt po odborných povolaniach spôsobený zelenou a digitálnou transformáciou, relokáciou priemyselných podnikov, investíciami do infraštruktúry a demografickými zmenami; keďže informácie o trhu práce poukazujú na akútny a pretrvávajúci nedostatok v odvetviach, v ktorých je najviac potrebné OVP; keďže v prognóze zručností strediska Cedefop sa predpokladá, že do roku 2035 si bude 60 % všetkých voľných pracovných miest vyžadovať kvalifikácie do strednej úrovne[4],

[1] Ú. v. EÚ C 417, 2.12.2020, s. 1.
[2] Ú. v. EÚ L 189, 28.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj.
[3] Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania (Cedefop), Štatistika a ukazovatele OVP, https://www.cedefop.europa.eu/sk/projects/statistics-and-indicators.
[4] Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania (Cedefop), Prognóza zručností,

teda takej, ktorá sa najčastejšie dosahuje dráhou OVP;

C. keďže politické smerovanie EÚ v rámci lisabonskej stratégie kládlo neprimeraný dôraz na akademické výsledky a podceňovalo strategický význam odborných povolaní pre priemyselnú základňu a odolnosť EÚ; keďže nedávny geopolitický vývoj, narušenia dodávateľských reťazcov a zelená a digitálna transformácia poukazujú na potrebu značných investícií do OVP;

D. keďže pretrvávajúce spoločenské a politické predsudky, ktoré hierarchicky formujú vzdelávacie dráhy, prispievajú k neatraktívnosti odborných dráh a posunu k akademickým, čím obmedzujú rovnaké uznávanie talentov, oslabujú sociálnu súdržnosť a prehlbujú kritický nedostatok zručností v odborných povolaniach;

E. keďže zbytočné administratívne prekážky, roztrieštené postupy uznávania a nedostatočná interoperabilita medzi vnútroštátnymi systémami naďalej bránia voľnému pohybu pracovníkov, najmä odborníkov v oblasti OVP; keďže posilnená spolupráca medzi členskými štátmi a regionálnymi rámcami môže prispieť k budovaniu vzájomnej dôvery, modernizácii postupov uznávania a uľahčeniu mobility pracovnej sily odborníkov v oblasti OVP pri súčasnom zachovaní vysokých noriem;

Uznanie hodnoty OVP v spoločnosti

1. vyzdvihuje význam OVP pre hospodársku prosperitu a konkurencieschopnosť EÚ; zdôrazňuje význam podpory a zhodnocovania OVP s cieľom zvýšiť jeho atraktívnosť ako kvalitnej dráhy k zamestnaniu; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že nadchádzajúca stratégia OVP sa bude zaoberať kvalitou a relevantnosťou učebných plánov OVP spolu s lepšou podporou programov OVP pre učiacich sa, zamestnávateľov a širšiu verejnosť;

2. zdôrazňuje, že OVP by sa malo považovať za nástroj, ktorý môže podporiť osobný rozvoj študentov a pracovníkov a riešiť nedostatok pracovnej sily na trhu práce, čím prispeje ku konkurencieschopnosti EÚ a podporí inovácie v strategických odvetviach;

3. zdôrazňuje, že treba zabezpečiť, aby študenti a absolventi OVP cítili, že ich kvalifikácie a povolania sú rovnako hodnotné ako akademické vzdelávanie, aby sa zabezpečila sociálna súdržnosť a začlenenie;

4. vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby podporovali ohľaduplnejšiu terminológiu pre vzdelávacie dráhy a upustili od pojmov ako „vysokoškolské“ a „nižšie“ vzdelanie; vyzýva Komisiu, aby zrušila celoúnijný cieľ týkajúci sa dosiahnutia vysokoškolského vzdelania ako referenčnú hodnotu, pretože nie je v súlade so zámerom Komisie, aby sa OVP oceňovalo rovnako;

5. vyzýva členské štáty a inštitúcie EÚ, aby zapojili študentov a absolventov OVP na všetkých úrovniach tvorby politík s cieľom zabezpečiť rovnakú účasť a ponúkať stáže v oblasti OVP;

6. uznáva prínos WorldSkills a EuroSkills pri podpore excelentnosti, inovácií a atraktívnosti OVP v celej Európe; nabáda na užšiu spoluprácu medzi Komisiou, členskými štátmi a organizáciami pre súťaž zručností v oblasti OVP s cieľom

---

https://www.cedefop.europa.eu/sk/tools/skills-forecast.

presadzovať excelentnosť v OVP a podporovať jej viditeľnosť; uznáva, že tieto súťaže a s nimi súvisiace rámce, ako sú pracovné normy WorldSkills, by mali slúžiť ako inšpirácia pre tvorcov politík a rozvoj politiky OVP a uznávanie zručností;

7. pripomína, že hoci sa v oznámení Komisie s názvom Únia zručností uvádza, že „aby sa odbornému vzdelávaniu a príprave ako vzdelávacej dráhe dostávalo rovnaké uznanie, ako to je pri vysokoškolskom vzdelávaní“, OVP naďalej dostáva menší podiel finančných prostriedkov z programu Erasmus+ ako akademické vzdelávanie; trvá na tom, aby sa naň určené rozpočtové prostriedky zvýšili s cieľom zabezpečiť splnenie tohto cieľa v praxi a podporiť cieľ Európy v pohybe, ktorým je 12 % vzdelávacia mobilita učiacich sa v OVP do roku 2030;

Zlepšenie kvality a relevantnosti OVP zvýšením investovania

8. vyzýva Komisiu, aby podporovala členské štáty v tom, aby dostatočne investovali do odborného vzdelávania a prípravy, prostredníctvom odporúčaní pre jednotlivé krajiny v rámci európskeho semestra a vyčlenenia finančných prostriedkov EÚ; pripomína úspešné investície v rámci Fondu na spravodlivú transformáciu do miestnych hospodárstiev prostredníctvom kombinácie financovania zručností a malých a stredných podnikov a odporúča, aby sa tento príklad nasledoval v rámci národných a regionálnych plánov partnerstva členských štátov s cieľom podporiť odborné vzdelávanie a prípravu;

9. podporuje partnerstvá na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni medzi zamestnávateľmi a poskytovateľmi OVP s cieľom zlepšiť relevantnosť a kvalitu učebných plánov OVP; vyzýva na prepojenie poskytovateľov OVP s regionálnymi priemyselnými a technologickými zoskupeniami;

10. vyzýva na širšie začlenenie OVP do existujúcich politík a programov EÚ; nabáda na lepšiu integráciu orgánov OVP do rozvoja inovačných politík s cieľom zlepšiť šírenie a využívanie inovačných riešení vo všetkých odvetviach; trvá na tom, že treba podporovať investície do zručností v strategických odvetviach v rámci segmentov politiky navrhovaného Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť;

11. zdôrazňuje, že umelá inteligencia a automatizácia viedli k zvýšenej potrebe rekvalifikácie; v tejto súvislosti zdôrazňuje rastúci význam toho, aby všetkým pracovníkom bola k dispozícii odborná príprava v rámci ich súčasnej alebo alternatívnej kariéry;

12. vyzýva Komisiu, členské štáty a zamestnávateľov, aby zabezpečili spravodlivé odmeňovanie a dôstojné pracovné podmienky pre učňovskú prípravu a stáže v OVP s cieľom zvýšiť atraktívnosť, kvalitu a inkluzívnosť učenia sa prácou;

Uznávanie mobility študentov a pracovníkov

13. zdôrazňuje význam uznávania diplomov a zručností pre zabezpečenie slobody pohybu študentov a pracovníkov OVP a riešenie nízkeho počtu príležitostí na mobilitu v tejto oblasti; žiada, aby pripravovaná iniciatíva na zaistenie prenosnosti zručností priniesla súdržný ekosystém EÚ pre uznávanie a mobilitu zručností a zabezpečila interoperabilitu medzi Europassom, viacjazyčnou Európskou klasifikáciou zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolaní, národnými kvalifikačnými rámcami, mikrocertifikátmi a

digitálnymi certifikátmi; zdôrazňuje, že tento systém by mal byť transparentný, ústretový voči občanom, digitálny a bezplatný;

14. vyjadruje poľutovanie nad tým, že využívanie spoločných rámcov odbornej prípravy podľa smernice 2005/36/ES[5] je obmedzené, a vyzýva Komisiu, členské štáty a príslušné profesijné orgány, aby aktívne podporovali ich rozvoj a vykonávanie v odvetviach odborného vzdelávania, v ktorých by spoločné požiadavky na odbornú prípravu mohli podporiť profesijnú mobilitu a riešiť nedostatok zručností;

°

° °

15. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

[5] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií (Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj).

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Odborné vzdelávanie a príprava (OVP) sú nevyhnutné pre hospodársku prosperitu a konkurencieschopnosť Európy, odolnosť priemyslu a sociálnu súdržnosť. Takmer polovica všetkých študentov vyššieho sekundárneho vzdelávania v Európskej únii je zapísaná do programov odbornej prípravy a milióny pracovníkov prispievajú na základe odbornej kvalifikácie k odvetviam, ktoré sú nevyhnutné pre fungovanie a konkurencieschopnosť Európy. Napriek svojmu strategickému významu je však odborné vzdelávanie v mnohých členských štátoch naďalej menej uznávané a menej prestížne ako akademicky orientované vzdelávanie. Toto uznesenie je reakciou na iniciatívu Európskej komisie Únia zručností a ciele Herningského vyhlásenia a zároveň prispieva k diskusii o nadchádzajúcej európskej stratégii OVP a plánovanej iniciatíve na zaistenie prenosnosti zručností. Stanovuje sa v ňom vízia Európskeho parlamentu pre silnejšiu, atraktívnejšiu a skutočne rovnocennú oblasť odborného vzdelávania a prípravy.

Európa v súčasnosti čelí paradoxu. V čase, keď zelená a digitálna transformácia, modernizácia priemyslu, investície do infraštruktúry a demografické starnutie vytvárajú bezprecedentný dopyt po odborných zručnostiach, sa odborné dráhy naďalej vnímajú ako menej žiaduce než akademické vzdelávanie. Prognózy trhu práce neustále naznačujú značný nedostatok v odvetviach, ktoré sa značne spoliehajú na odborné kvalifikácie, vrátane výroby, stavebníctva, dopravy, zdravotnej starostlivosti, energetiky a pokročilých technických profesií. Zároveň mnoho mladých ľudí naďalej dostávajú posolstvo, že úspech vo vzdelávaní sa v prvom rade meria postupom do vysokoškolského vzdelávania.

Táto výzva nie je len hospodárska, ale aj kultúrna. Už desaťročia sa v rámci politiky vzdelávania a verejnej diskusie v celej Európe často k akademickým a odborným dráham pristupovalo ako k hierarchickým, a nie ako k rôznym, ale rovnako hodnotným formám vzdelávania a odborných znalostí. Rozšírenie vysokoškolského vzdelávania vytvorilo významné príležitosti pre milióny Európanov, prispelo však aj k dojmu, že odborné vzdelávanie predstavuje druhú najlepšiu voľbu. Jeho hierarchia úcty naďalej formuje rozhodnutia v oblasti vzdelávania, kariérne poradenstvo, výsledky na trhu práce a postoj verejnosti k odborným povolaniam.

Dôsledky výrazne presahujú rámec politiky vzdelávania. V mnohých členských štátoch sa prakticky vzdelaní občania naďalej stretávajú so štrukturálnymi nevýhodami v oblastiach od kariérneho postupu a možností príjmu až po politické zastúpenie a prístup k bývaniu. Hoci spoločnosti závisia od kvalifikovaných technikov, remeselníkov, zdravotníckych pracovníkov a iných odborníkov s odborným vzdelaním, tieto povolania často nezískavajú rovnaké sociálne a ekonomické uznanie ako povolania vyžadujúce akademickú kvalifikáciu. Hrozí, že tieto nerovnosti posilnia sociálne rozdiely medzi prakticky a teoreticky vzdelanými občanmi, obmedzia sociálnu mobilitu, ohrozia demokratickú odolnosť a oslabia dôveru v prísľub rovnakého ocenenia všetkých foriem talentov.

Tieto nerovnosti majú aj významné hospodárske dôsledky. Konkurencieschopnosť Európy čoraz viac závisí od jej schopnosti prilákať, rozvíjať a udržať si pracovníkov s odbornými zručnosťami. Všetky tieto prvky – prechod ku klimatickej neutralite, zavádzanie nových technológií, posilnenie európskych priemyselných kapacít a úsilie o zníženie strategických závislostí – si vyžadujú vysokokvalifikovanú odbornú pracovnú silu. Nedostatok zručností preto nie je len výsledkom demografických zmien ani hospodárskej transformácie; čiastočne

sú aj dôsledkom dlhodobých spoločenských a politických rozhodnutí, ktoré nedoceňujú odborné vzdelávanie a odborné povolania. Riešenie nedostatku pracovnej sily si preto vyžaduje viac než len odbornú prípravu ďalších pracovníkov. Vyžaduje si obnovenie atraktívnosti, statusu a viditeľnosti profesijných dráh v celej spoločnosti.

Nevyhnutnou súčasťou tohto úsilia je zlepšenie kvality a relevantnosti odborného vzdelávania a prípravy. Na zabezpečenie toho, aby programy odbornej prípravy naďalej reagovali na vývoj na trhu práce a technologické zmeny sú potrebné silné partnerstvá medzi poskytovateľmi vzdelávania, zamestnávateľmi, regionálnymi orgánmi a sociálnymi partnermi. Centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy, učenia sa prácou a učňovskej prípravy preukazujú potenciál úzkej spolupráce medzi vzdelávaním a priemyslom na podporu inovácií, regionálneho rozvoja a hospodárskeho rastu. Príležitosti na celoživotné vzdelávanie, zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu budú zároveň čoraz dôležitejšie, keďže umelá inteligencia, automatizácia a digitalizácia stále postupne menia povolania a požiadavky na zručnosti.

Mobilita pracovnej sily a uznávanie kvalifikácií sú takisto stále základom dobre fungujúceho európskeho trhu práce. Voľný pohyb pracovníkov je jednou zo základných slobôd Únie, ale učiaci sa a odborníci v odbornom vzdelávaní a príprave často naďalej čelia pri hľadaní príležitostí v zahraničí zbytočným prekážkam. Zlepšenie transparentnosti, prenosnosti a uznávania zručností a kvalifikácií môže pomôcť riešiť nedostatok pracovnej sily, posilniť vnútorný trh a zabezpečiť, aby sa odborné talenty mohli presúvať tam, kde sú najviac potrebné.

Cieľom tohto uznesenia ako celku je prispieť k širšej zmene toho, ako si Európa cení vedomosti, zručnosti a výsledky vzdelávania. Vybudovanie skutočnej únie zručností si vyžaduje viac než len reakciu na potreby trhu práce. Ako sa odráža aj v záväzku uvedenom v únii zručností, že „aby sa odbornému vzdelávaniu a príprave ako vzdelávacej dráhe dostávalo rovnaké uznanie, ako to je pri vysokoškolskom vzdelávaní“, čo znamená, že európske inštitúcie a členské štáty by mali aj uplatňovať to, čo hlásajú v politikách, nástrojoch, právnych predpisoch a znení.

PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa vyhlasuje, že do svojej správy zahrnula informácie k záležitostiam týkajúcim sa predmetu spisu, ktoré jej počas prípravy návrhu správy poskytli títo zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti[1], alebo títo zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev:

1. Zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti
2. Zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev

Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne.

Ak sú v zozname uvedené mená, funkcie alebo mená a funkcie fyzických osôb, spravodajkyňa vyhlasuje, že predložila dotknutým fyzickým osobám oznámenie Európskeho parlamentu o ochrane údajov č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v ktorom sa stanovujú podmienky spracúvania ich osobných údajov a práva súvisiace s týmto spracúvaním.

[1] Medziinštitucionálna dohoda z 20. mája 2021 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o povinnom registri transparentnosti (Ú. v. EÚ L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI:http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).